

Секція: Економіка

Назва пріоритетного напрямку розвитку науки і техніки згідно з Законом України:

Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливіших проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України та сталого розвитку суспільства і держави. Фундаментальні дослідження з актуальних проблем суспільних та гуманітарних наук.

Назва напрямку секції:

6. Економіка природокористування й охорони навколишнього середовища.

Назва піднапрямку секції:

1-ий: 6.15. Економічні аспекти екологічно сталого розвитку.

2-ий: 6.2 Екологічна безпека як об'єкт економічних досліджень

ЗВІТ ЗА ЕТАПОМ 2015 РОКУ

за науково-дослідною роботою

(Характер НДР: **фундаментальне дослідження**)

1. Тема НДР: Розроблення фундаментальних основ відтворювального механізму «зеленої» економіки в умовах інформаційного суспільства

2. Керівник НДР: Мельник Леонід Григорович

3. Номер державної реєстрації НДР: 0115U000684

4. Назва вищого навчального закладу: Сумський державний університет

5. Терміни виконання: початок - 2015, закінчення 2017.

6. Наукові результати.

За результатами роботи 2015 р. було:

–*удосконалено* наукові підходи до визначення перспективних напрямків розвитку секторальної основи «зеленої» економіки, що дозволило виявити ключові проблемні вузли переходу на принципи «зеленої» економіки;

–*удосконалено* наукові підходи до формування складових потенціалу модернізації економіки для «зеленого» розвитку та організаційно-економічні засади формування «зеленої» економіки на основі відтворювального механізму, що дозволяє сформуванню системи оцінювання процесу відтворення основних галузей економіки в інноваційному напрямі;

–*дістали подальшого розвитку* положення та принципи переходу стаціонарних систем до умов «зеленої» економіки на основі розробки принципів відповідності екологічного навантаження та асиміляційних спроможностей регіонів;

–*дістали подальшого розвитку* методичні підходи оцінки ступеня дематеріалізації національної економіки, що полягає в розробленні системи показників простого та розширеного відтворення основних галузей економіки в інноваційному напрямі;

–*дістали подальшого розвитку* підходи до формування адаптаційних механізмів «зеленого» зростання соціально-економічних систем, які дозволяють впроваджувати організаційно-економічні засади формування "зеленої" економіки.

7. Результати етапів (відповідно до технічного завдання):

Номер етапу	Назва етапу згідно з технічним завданням.	Заплановані результати етапу	Отримані результати етапу
1.	Систематизація наукових досліджень у галузі "зеленої" інноваційної економіки.		
1.1.	Дослідження проблем адаптації відкритих стаціонарних систем до умов	Будуть визначені ключові проблемні вузли переходу на принципи	Наукові підходи до визначення перспективних напрямків

	"зеленої" економіки	"зеленої" економіки	розвитку секторальної основи «зеленої» економіки та принципи переходу стаціонарних систем до умов «зеленої» економіки на основі розробки принципів відповідності екологічного навантаження та асиміляційних спроможностей
1.2.	Дослідження передумов модернізації й дематеріалізації економіки для розвитку "зеленої" інноваційної економіки	Будуть сформовані закономірності розвитку "зеленої" економіки на основі відтворювального механізму	Методичні підходи оцінки ступеня дематеріалізації національної економіки, що базуються на системі показників простого та розширеного відтворення основних галузей економіки в інноваційному напрямі
1.3.	Дослідження потенціалу модернізації й дематеріалізації економіки, "зеленого" зростання та низьковуглецевого розвитку	Буде сформовано складові потенціалу модернізації економіки для "зеленого" розвитку	Наукові підходи до формування складових потенціалу модернізації економіки для "зеленого" розвитку та організаційно-економічні засади формування "зеленої" економіки на основі відтворювального механізму
1.4.	Систематизація наукових досліджень у галузі "зеленої" інноваційної економіки як відкритої стаціонарної системи	Будуть сформовані організаційно-економічні засади формування "зеленої" економіки на основі відтворювального механізму	Сформовано організаційно-економічні засади формування "зеленої" економіки на основі відтворювального механізму

8. Результативність виконання науково-дослідної роботи

	Показники	Виконано (за результатами НДР)
		кількість
1.	Публікації виконавців за тематикою НДР:	
	1.1. Статті у журналах, що входять до наукометричних баз даних Scopus, Web of Science та/або Index Copernicus (для соціо-гуманітарних наук).	11
	1.2. Публікації в матеріалах конференцій, що входять до наукометричних баз даних, які вказані у п. 1.1.	–

	1.3. Статті у журналах, що включені до переліку наукових фахових видань України та, які не зазначені у а. 1.1.	4
	1.4. Публікації у матеріалах конференцій та виданнях, що не включені до переліку наукових фахових видань України.	16
	1.5. Монографії, опубліковані за рішенням Вченої ради ВНЗ.	2
	1.6. Підручники, навчальні посібники.	2
2.	Підготовка наукових кадрів:	
	2.1. Захищено докторських дисертацій за тематикою НДР.	1
	2.2. Подано до розгляду спеціалізовану вчену раду докторських дисертацій за тематикою НДР.	–
	2.3. Захищено кандидатських дисертацій за тематикою НДР.	1
	2.4. Подано до розгляду у спеціалізовану вчену раду кандидатських дисертацій за тематикою НДР.	1
	2.5. Захищено магістерських робіт за тематикою НДР.	3
3.	Охоронні документи на об'єкти права інтелектуальної власності створені за тематикою НДР:	
	3.1. Отримано патентів (свідоцтв авторського права) України.	–
	3.2. Подано заявок на отримання патенту України.	–
	3.3. Отримано патентів (свідоцтв авторського права) інших держав.	3
	3.4. Подано заявок на отримання патенту інших держав.	–
4.	Участь з оплатою у виконанні НДР:	
	4.1. Студентів.	3
	4.2. Молодих учених та аспірантів.	1

9. Бібліографічний перелік монографій, підручників, посібників, наукових статей, інших публікацій; подані заявки та отримані патенти; теми захищених та поданих до розгляду у спеціалізовану вчену раду дисертацій (за матеріалами досліджень за звітний період).

Монографії:

1. Методы решения экологических проблем : монография : в 7 т. - Т. 4. / под ред. д.э.н., проф. Л.Г. Мельника, к.э.н., доц. О.А. Лукаш. - Сумы : Сумский государственный университет, 2015. – 784 с.
2. Мельник Л. Г. Триалектические основы управления развитием экономических систем : монография / Л. Г. Мельник. – Сумы : Университетская книга, 2015. – 447 с.

Підручники та посібники:

1. Мельник, Л. Г., Дегтярёва И.Б. Опыт ЕС и сестейновое развитие в Украине : учебное пособие / Л. Г. Мельник, И. Б.Дегтярёва. – Сумы : Сумский государственный университет, 2015. – 204 с.
2. Економіка енергетики : підручник / за ред. Л.Г. Мельника, І.М. Сотник. – Суми : Університетська книга, 2015. – 378 с.

Основні наукові статті за тематикою дослідження

Статті у БД Scopus:

1. Мельник Л.Г. Триалектика эволюции капитала и стоимости в процессах развития экономических систем / Л.Г. Мельник // Актуальні проблеми економіки. – № 1 (163). – 2015. – С. 25-35.

2. Сотник І.М. Сучасні загрози енерго- та ресурсоефективному розвитку економіки України / І.М. Сотник, І.Б. Дегтярьова, Є.В. Коваленко // Актуальні проблеми економіки. – № 11(173). – 2015. – С. 137-145.
3. Shkarupa O.V. Historical, technical and economic aspects of biogas development: case of Poland and Ukraine / O. Chasnyk , G. Solowski, O. Shkarupa // Renewable and sustainable energy review. – Volume 52, December 2015, P. 227–239. (Web of science, Impact Factor – 5.901).
4. Шкарупа О.В. Управління екологічною модернізацією соціально-економічного розвитку регіону / О.В. Шкарупа // Економічний часопис XXI. – 2015. –№ 7-8(2). – С. 57-60. (Index Copernicus).

Статті у фахових виданнях, що входять до наукометричної бази даних Index Copernicus:

1. Мельник Л.Г. Социальная и солидарная экономика при переходе к сестейновому развитию: опыт ЕС / И.Б. Дегтярьова, Е.В. Шкарупа, Е.Ю. Чигрин // Механізм регулювання економіки. – 2014. – № 4 (66). – С. 89-99.
2. Мельник Л.Г. Тенденції та напрями впровадження еколого-економічних інновацій / Л.Г. Мельник, Ю.М. Деревянко, О.А.Лукаш // Механізм регулювання економіки, 2015, № 4, С. 156-158.
3. Мельник Л.Г. Эколого-экономические контуры «космического корабля Земля», или горизонты Третьей промышленной революции и «зелёной» экономики / Л.Г. Мельник // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2015. – № 4. – С. 233–244.
4. Кубатко О.В. Развитие виробничого потенціалу машинобудівних підприємств в умовах нестабільного ринкового середовища / О.В. Кубатко, А.А. Ісмаков, В.Л. Акуленко // Механізм регулювання економіки. – 2015. – № 3.– С. 57-64.
5. Кубатко О.В. Інноваційний розвиток підприємств в умовах економічної нестабільності / О.В. Кубатко, Ю.О. Омеляненко // Механізм регулювання економіки. – 2015. – № 2. – С. 89-99.
6. Сотник І.М. Formation of ecology and economic mechanism of dematerialization at the enterprise / І.М. Сотник, О.С. Гончаренко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2015. – № 2. – С. 258–266.
7. Шкарупа О.В. Теоретичні аспекти формування та управління портфелем екологічно орієнтованих бізнесу регіону / О.В. Шкарупа, І. В. Бурич // Маркетинг і менеджмент інновацій, № 1, 2015. – С. 240-252.

Статті у інших фахових виданнях України:

1. Мельник Л.Г. Предпосылки развития социально-экономических систем на основе смарт-инноваций в условиях «зелёной» экономики / Л.Г. Мельник, І.С. Шкарупа, О.В. Шкарупа // Економіка і регіон. - №4(53). – 2015. – С. 109-115.
2. Кубатко О.В. Технологічні зрушення як джерело флуктуацій використання природних ресурсів в економічних системах / О.В. Кубатко // Наука та економіка. – 2015. – № 2.– С. 69-78.
3. Сотник І.М. Теоретико-концептуальні засади організаційно-економічного механізму управління екологічно збалансованим ресурсозбері-гаючим розвитком регіону / Сотник І.М. , Кулик Л.А. // Економіка і регіон. - 2015. - № 4(53). - С. 103-108
4. Шкарупа О.В. Стратегічний потенціал екологічної модернізації соціально-економічного розвитку регіону / О.В. Шкарупа // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – №6. – С. 620-623.

Інші публікації:

1. Leonid G. Melnyk Bewertung der Nutzung von Ökosystemdienstleistungen (ÖSD) in der Territorialplanung / L.G. Melnik, I.B. Degtyarova // "Karsten Grunewald. Olaf Bastian Alexander Drozdov. Vasily Grabovsky. Erfassung und Bewertung von Ökosystemdienstleistungen (ÖSD) – Erfahrungen, insbesondere aus Deutschland und Russland. Bundesamt für Naturschutz. Bonn-Bad Godesberg: BfN, 2014. – S. 340-349.
2. Melnyk L. Decision making for sustainable development L. Melnyk, Adeosun Oyindamola Ibukun // Економіка для екології : матеріали XXI Міжнародної наукової конференції, м. Суми, 6–7 травня 2015 р. / редкол.: Д. О. Смоленніков, А. А. Іскаков. – Суми : Сумський державний університет, 2015. – 106 с. С. 59-62
3. Melnyk L. Green economy: best EU practices for Ukraine / L. Melnyk, O. Kubatko // Економіка для екології : матеріали XXI Міжнародної наукової конференції, м. Суми, 6–7 травня 2015 р. / редкол.: Д. О. Смоленніков, А. А. Іскаков. – Суми : Сумський державний університет, 2015. – С. 62-64
4. Melnyk L. Green Business as the Mainstream of Sustainable Development / L. Melnyk, O. Derykolenko // 17 EBES Conference – Venice, Programme and abstract book (October 15-17, 2015), Venice, Italy, Teknik Basim Matbbaacilik, Istanbul, Turkey. – 2015. - P.152
5. Мельник Л.Г. Науково-методологічний підхід до визначення впливу факторів внутрішнього і зовнішнього середовища на кожний з етапів проведення реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств / Л.Г. Мельник, К.В. Таранюк, Л.М. Таранюк // Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика – матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 26-27 березня 2015 року. – Дніпропетровськ: Середняк Т.К., 2015. – С. 99-101.
6. Мельник Л.Г. Sustainable (green) economy as the basis of sustainable development strategy / Л.Г. Мельник // Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики. Матеріали четвертої науково-практичної конференції, м. Одеса, 18 вересня 2015 р. – Одеса: Одеський національний економічний університет, 2015. – С. 125-126.
7. Дегтярьова І.Б. Потенціал впровадження альтернативних джерел енергії вітчизняними підприємствами / І.Б. Дегтярьова, А.Л. Овсянко // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 27 травня 2015 р.) / за заг. ред. О. В. Прокопенко, М. М. Петрушенка. – Суми : СумДУ, 2015. – С. 168-170.
8. Кубатко О. В. Сутність та види альтернативних джерел енергії / О. В. Кубатко, Є. Зябіна // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Регіон – 2015: стратегія оптимального розвитку», Харків. – 2015
9. Кубатко О.В. Theoretic concept of economic and ecological convergence / O. Kubatko // Економіка для екології : матеріали XXI Міжнародної наукової конференції, м. Суми, 6–7 травня 2015 р. / редкол.: Д. О. Смоленніков, А. А. Іскаков. – Суми : Сумський державний університет, 2015. – С. 62-64
10. Кубатко О.В. Теоретичні засади визначення поняття виробничого потенціалу у сучасних умовах господарювання / О.В. Кубатко, А.А. Іскаков // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 27 травня 2015 р.) / за заг. ред. О. В. Прокопенко, М. М. Петрушенка. – Суми : СумДУ, 2015. – С. 188-189.
11. Сотник І.М. Економічні проблеми та перспективи розвитку енергосервісних компаній в Україні / І.М. Сотник, Ю.О. Мазін // Наукові засади ресурсозбереження в системі антикризового управління і відтворення економіки. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (30-31 січня 2015 р., м. Хмельницький) // Університет економіки

- і підприємництва. У 2-х частинах. – Хмельницький: Видавничий дім «Гельветика», 2015. – Ч. 1. – С. 67-70.
12. Сотник І.М. ESCOs as factor of Ukrainian economy development / І.М. Сотник // Conference Proceedings of the 4th International Scientific Conference «Problems and Prospects of Territories' Socio-Economic Development» (April 29 – May 3, 2015, Opole, Poland). – The Academy of Management and Administration in Opole, 2015. – P. 105-107.
 13. Сотник І.М. Аналіз проблем ресурсозбереження в Україні / І.М. Сотник, Д.Ю. Казбан // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 27 травня 2015 р.) / за заг. ред. О. В. Прокопенко, М. М. Петрушенка. – Суми : СумДУ, 2015. – С. 62–63.
 14. Харченко М.О. Основні тенденції розвитку альянсів підприємств в Україні / М.О. Харченко, В.Л. Шевчицька// Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 27 травня 2015 р.) : у 2 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко, Д.С. Горбатенко. – Суми : Сумський державний університет, 2015. – С. 177-178.
 15. Шкарупа Е. В. Экономическая эффективность формирования портфеля экологически безопасных инновационных проектов в регионе / Е. В. Шкарупа, И. В. Бурич // Журнал «Устойчивое развитие». – Вып. 2(23) – март/апрель, 2015. – P. 48-52 (Болгарія).
 16. Шкарупа О.В. Передумови формування відтворювального механізму «зеленої» економіки в умовах інформаційного суспільства / О.В. Шкарупа, Л.Г. Мельник, Бавикіна А.Ю. // Problems and Prospects of Territories' Socio-Economic Development. Conference Proceedings of the 4th International Scientific Conference. April 29 – May 3, 2015. Opole, Poland. – P. 86-88.

Дисертації, які захищені:

Докторські дисертації:

1. «Теоретико-методологічні засади управління вибором напрямів реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств» (Таранюк Л.М.);

Кандидатські дисертації:

2. «Науково-методичне обґрунтування стратегій еколого-економічного розвитку регіону» (Вороненко В.І.).

Подано до розгляду кандидатську дисертацію:

3. «Формування портфелю інноваційних проектів для забезпечення зеленого зростання економіки регіону» (Бурич І. В.).

Авторські свідоцтва про реєстрацію авторського права на твір:

1. Мельник, Л. Г. Опыт ЕС как основа для формирования в Украине сестейновой экономики : учебное пособие / Л. Г. Мельник. – Сумы : Университетская книга, 2014. – 256 с. (№60354)
2. Мельник, Л. Г. Сестейновая экономика как основа перехода к сестейновому развитию/ Л. Г. Мельник/Механізм регулювання економіки. – 2014. – № 4. – С. 9-23. (№ 61469)
3. Україна та ЄС: передумови та вектори соціально-економічної інтеграції : навчальний посібник / Л. Г. Мельник, І. Б. Дегтярьова, О. В. Кубатко. – Суми : Сумський державний університет, 2012. – 254 с. (№58121)

10. Використання результатів НДР у навчальному процесі та/або в промисловості (інших галузях): Одержані результати використано повною мірою шляхом впровадження результатів роботи в навчальний процес для студентів кваліфікації магістр зі спеціальностей «Економіка

довкілля та природних ресурсів», «Бізнес-адміністрування» та «Економіка підприємства» при створенні нового та удосконалення існуючого науково-методичного забезпечення зазначених спеціальностей. Видано навчальний посібник та підручник для підвищення якості підготовки фахівців з економічних спеціальностей. Серед виконавців НДР є студенти (з оплатою в межах запиту) та молоді вчені. За напрямком НДР було виконано 3 магістерських, 5 дипломних та 9 науково-дослідних робіт, зайняте 3 місце у 2-му турі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальності «Економіка підприємства». Результати НДР були впроваджені в господарську практику за напрямками: при формуванні «Стратегії національної екологічної політики на період до 2020 року» було розроблено проект частини 3.4 «Зміна моделей споживання та виробництва»; при формуванні «Стратегії регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року» було подано пропозиції щодо формулювання стратегічного бачення та місії Сумської області, а також подано у встановленій формі ідеї проектів до плану реалізації Стратегії розвитку Сумської області на період 2015 – 2017 років.

11. Опис інших видів діяльності у рамках НДР.

В рамках НДР в 2015 р. було:

1. Взято участь у Всесвітньому науковому форумі (4-7 листопада 2015 р., м. Будапешт, Л.Г. Мельник).
2. Отримано перемогу у міжнародному конкурсі спільних українсько-литовських науково-дослідних проектів МОН України (проект буде отримувати фінансування у 2016-2017 рр.), керівник – Мельник Л.Г.
3. Подано запит на отримання фінансування в рамках програми НАТО «Кліматичні зміни в районі Чорного моря: питання екологічної безпеки».
4. Подано запит по програмі Erasmus+
5. Взято участь у ІХ Міжнародній науково-практичній конференції «Маркетинг інновацій і інновації у маркетингу» з доповіддю «Маркетингові стратегії екологічної модернізації соціально-економічних систем» (к.е.н., доцент Шкарупа О.В.).
6. Взято участь на міжнародній науково-практичній конференції «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (вересень 2015 р.) з доповіддю «Сестейнова («зелена») економіка і сестейновий розвиток» (м. Одеса).
7. Виступ Л.Г. Мельника на конференції 17 EBES Conference –Venice, Italy (15-17.10. 2015).
8. Взято участь в Міжнародній щорічній конференції професорів, виконавців грантів ЄС Жана Моне (9-10 листопада, м. Брюссель, Л.Г. Мельник).
9. Взято участь круглому столі Research Paper Development Bootcamp «Renewable Energy, Sustainability, Environment and Innovations Research» (November 6 - 8, 2015, Естонія, Тарту, Сотник І.М.);
10. Проведено круглий стіл «Застосування інструментів негативної та позитивної мотивації для стимулювання впровадження в країні основ «зеленої» економіки», Харківський національний економічний університет ім. Семена Кузнеця: 27 березня 2015 р. (Мельник Л.Г., Дегтярьова І.Б., Кубатко О.В.).
11. Взято участь у круглому столі «Сталий розвиток регіонів України: економіка, екологія, право» (ініціатор ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України» у співпраці з Вищою економіко-гуманітарною школою (Польща)) з доповіддю на тему «Інноваційний потенціал екологічної модернізації для зеленого зростання економіки» – Шкарупа О. В., Шкарупа І. С., 24 липня 2015 р.).
12. Проведено стажування в Академії економічних досліджень (11.12.2015 р., м. Кишинів, Кубатко О.В.).
13. Проведено секцію «Економіка природокористування» на міжнародній науково-практичній конференції «Економічні проблеми сталого розвитку» (2015 р., Суми);

14. Проведено XXI-у міжнародну наукову конференцію «Економіка для екології» (2015 р., Суми).

12. Кількість штатних співробітників 1, кількість сумісників 6, молодих учених з оплатою 1, кількість студентів з оплатою 3, які брали участь у виконанні НДР

13. Рішення наукової ради від 24.12.2015 р. протокол № 5 про затвердження звіту

Керівник роботи:

_____ Л.Г. Мельник
підпис

Проректор із наукової роботи:

_____ А.М. Черноус
підпис

МП